

Jogi rovat
Panasznap

Sok a panasz a mi világunkban. Megvan az oka. Megvan az okunk rá. Sokan mondják: „mások az erkölcsök ma mint régen” (Ó tempora, ó mores.) „Galád világban élünk.” Thomas Hobbes XVII. sz-i filozófus mondta az emberek viszonyáról: „bellum omnium contra omnes”, azaz mindenki harca mindenki ellen, és: ember embernek farkasa („homo homini lupus est”). Igazak mai társadalmunkra ezek a megállapítások? Mindenki saját világlátása szerint válaszolja meg ezt a kérdést; nem vitásan sokan elkeseredve és dühösen néznek a világra, megbántva és megkárosítva érzik magukat.

Ady híres megállapítása a magyarokról: Kompország. Nyugat és Kelet között. Nyugat, ahova tartozónak szívesen tekintjük magunkat, amerre törekszünk, és Kelet, amivel évezredes kapcsolatunk jelen van körülöttünk és bennünk. Mentalitás. Kultúra. Jogi kultúra, üzleti kultúra. Ügyvédi praxisomban sok-sok ember arcán látom az elképedést: hogy történhetett ez meg velem? „Nem gondoltam volna (a másik emberről) hogy ilyen.” Tudomásul kell vennünk, hogy minden emberi kapcsolatnak, legyen az bármilyen természetű, kockázata van. A legmélyebb emberi tartalmakat ígérő kapcsolatok is kockázattal járnak, gondoljunk egy szerelemre, egy házasságra, de ezzel nem foglalkozunk e cikkben. A vagyoni tartalmú kapcsolatok, akár üzletemberként, akár fogyasztóként vagy magánemberként veszünk részt bennük, ugyancsak kockázattal járnak. A kockázatokkal, veszélyekkel kapcsolatban a legfontosabb, hogy felismerjük őket. Amit nem ismerünk fel, azzal nem tudunk foglalkozni, arra nem találhatjuk meg a gyógyírt, azt nem vehetjük számításba. Mit értek a kockázat alatt?

Kockázatot jelent egyrészt, hogy vajon mennyire megbízható a partnerem. Jogi kapcsolatunkat tekintve: a szerződő partnerem. Ezt a kérdést magunkban – és előre! – kell eldöntenünk. És itt utalok a cikk elején írtakra. Az emberi mentalitás a mi világunkban sokféle mintát követhet. Jelen van a korrekt, adott szavát maradéktalanul betartó, megbízható, erkölcsös ember. Ez a nyugati erkölcs, etika, civilizáció világa, a formális jogszabályokat megtartó, a másik embert tisztelő, érdekeit szem előtt tartó, méltányos hozzáállás. Az *ilyen* emberrel (és az ilyen ember által vezetett céggel) köthetünk akár „gentlemen’s agreement”-et is, tehát olyan szerződést, amit a bizalomra építve le sem írunk. Itt az adott szó erejére és partnerünk megbízhatóságára építünk. Kockázat azonban az, hogy jól mérjük-e fel szerződő partnerünket, jól soroljuk-e be? És nagyon sokan itt rontják el: az ügyletkötés előtt, a partneri kapcsolat létrehozatalakor egy sajátos bizakodás, bizalom tölti el őket, akár rózsaszín köd ereszkedik rájuk, és a reális kockázatokat elhessegetik, azokat végig sem gondolják, így döntésük meghozatalakor számításba sem vehetik. A kellő óvatosság a legfőbb bölcsesség szerződéskötéskor.

Homo homini lupus est. Ember embernek farkasa. Esetleg báránybőrbe bújt farkasa. Nyájas, kellemetes, megnyerő. Sok kereskedő pl. ebbe a csapdába sétál: jelentkezik nála egy üzletember és kft-je nevére árut vásárol. A számlát maradéktalanul kiegyenlíti (1 bizalompont). Másodszor is így tesz, kicsit nagyobb összegben (2. bizalompont). Itt elalszik a kereskedő ébersége és megemelkedő bizalmi szint mellett hozza meg döntését: nagyobb összegű árut ad át későbbi fizetés mellett. Én, ügyvédként, már csak akkor találkozom a kereskedővel, amikor többmillió forintját nem kapja meg és a névtelen kft ellen kell fellépni. Ilyenkor a korábban oly megnyerő üzleti partner, ügyvezető már telefonján nem érhető el, vagy ha igen, akkor szép szavakon, behajthatatlan kintlévőségeken kívül újabb és újabb konkrét és végső határidőket hallhat arra, hogy mikor fizeti ki adósságát. Aztán kereshetjük az ügyvédet és a követeleskezelő céget, mindkettő csak költséget jelent a kereskedőnek. Vagy hagyja az egészet: akkor meg a guta megüti, hogy így rászédtek. Az ilyen kereskedelmi partner (pénzt kölcsönkérő személy, barát, üzlettárs stb., sok orcában megjelenhet) kompországunk és társadalmunk keleties arcát hordozza. Az ilyen emberben nem szabad bízni, az adott szónak nincs ereje, arra

nem építhetünk. Itt a formális jog és keresztény civilizációnk erkölce helyett a vadkeleti kapitalizmus szabályai rémuralkodnak, s ember embernek farkasa.

Mi a konklúzió? Foglalkozunk a kockázatokkal. Ismerjük fel őket. Ha „altatnak” nyájassággal, ígéretekkel, szép órával, autóval, legyünk éberek. Ha mindenféle meleg és biztató dolgokra történik hivatkozás, mint adott szó, mint jövőbeli nagy pénzek, mint családi és baráti kapcsolatok: legyünk éberek. Ha ezt elmulasztjuk, akkor ez önhiba. Ezt a fogalmat már a polgári jog is ismeri, ezzel foglalkozunk kicsit bővebben a következő számban *(folytatjuk)*

dr. Wertán Balázs ügyvéd, Pomáz
iroda címe: Huszár u. 17.
www.wertan.hu T: 525-455; 30/6196-496